

Pápes Éva

**Az „Ébren álmódók” zalaegerszegi találkozója
- Beszámoló a III. Göcsej Amatőrfilm Szemlééről –**

2007. május 12.

Immár harmadik alkalommal került megrendezésre a Göcsej Amatőrfilm szemle a Zalaegerszegi Városi Televízió – személy szerint Lovass Tibor ügyvezető igazgató – szándékából és szervezésében, amely lehetőséget ad a Nyugat-Dunántúli régió filmeseinek a bemutatkozásra és a szakmai megméréstetésre. Gondolhatnánk, minek a megméréstetés az amatőröknek, hiszen filmcsinálásuk lényege éppen a hivatalos szakmai kereteken túli – ha úgy tetszik – örömből, egyéni készletéből, szándékából való filmezés. De a beérkezett alkotások mennyisége arra utal (összesen 36 film és három forgatókönyv!), hogy igenis szívesen „versengenek”, még ha a valódi értelemben nincs is szó semmilyen versenyről, hiszen nem „tétre” megy a dolog, mindössze arról van szó, hogy a szakmai zsűri kategóriák szerint díjakat oszt ki. Talán fontosabb itt a filmekről való beszélgetés, egymás munkáinak szemrevételezése, egyfajta közösségi aktus, amely összekapcsolja a hasonló érdeklődésűeket, teret ad a véleménycserének és a szakmai fejlődés nyomon követésének.

Három kategóriában osztott díjakat a zsűri: játékfilm, dokumentumfilm és ún. zalai filmek kategóriájában. S bár hagyományos értelemben vett játékfilmet nyilván nem igazán lehet „háziilag” készíteni, azért ezek a rövid kis filmek nagyon is izgalmas témákat jártak körbe. A dokumentumfilmek között is színes volt a műfaji paletta, mert a hagyományos dokumentumfilmeket kívül láthattunk ismeretterjesztő filmet, úti filmet, életrajzi filmet, ahogy a zalai kategóriában is helyet kapott a film-líra, és a filmriport is. De talán nézzük meg részletesebben a műveket, hiszen igazából „róluk van szó”, vagyis róluk szólt ez szemle, arról, hogyan gondolkodnak filmben mindazok, akik a hagyományos szakma keretein kívül a modern technika segítségével „háziilag” fogalmazzák meg álmaikat, tapasztalataikat, gondolataikat.

Az álmok-álmódók szó azért kapott kiemelés a címben is, mert a játékfilm kategória több szereplője is ezt a témát választotta, álmaikat fogalmazta filmmé. A második helyezett Gesta Műhely „Ébren álmok” címmel benyújtott alkotása invenciózus munka, egy tapasztalt munkacsoport izgalmas „álomlátása”, amely megpróbálta az éjszaka csendjében fogant képek realizálását, filmes megjelenítését. A sejtelmes álom-hangulatot, az irreális mozgásokat, furcsa helyszíneket nagyon képszerűen fogalmazták egy-egy filmmé, kár, hogy ezek az egyéni álmok nem álltak össze igazi archetipusos jelentéssé, film-valósággá, de a képek összhangja, esetenkénti szépen kimért geometriája igazi élmény volt. Esetleg a különdíjas „Villanás a végtelen időben” is, amelynek műfaji megjelölése ugyanúgy

képlékeny lehet, talán leginkább filozofikus filmetűdnek nevezhetnénk. Sok eredeti gondolat és ehhez adekvát kép jelenült meg a négy kis epizódban, még ha esetenként felismertük a „nagy elődök” – Tarkovszkij, Tarr Béla – reminiscenciáit is. Mindez a szándék és az invenció grandiózusságára utal, ami azt is jelzi, amatőr filmeseink egy olyan hagyomány folytatói, amely a filmet, mint valódi műnemet tekinti, köze nincs a film-iparhoz, az elszegényített kereskedelmi filmkészítéshez. Ugyanez jellemzi az első díjas „Kék folyosó” című alkotást is, amelyben egy halálos baleset vélhető utójátékát mutatja be a „másik” világba való átmenet pillanatában. Misztikus témát röviden és minden fölösleges ezotériai sallang nélkül megmutatni – nehéz vállalkozás, s hogy mégis sikerült, az a rendező, Ruzsa Dénes tehetségét dicséri. Abból a bizonyos „másik” világból, amit igazából nem ismerünk, olyan történések, párbeszéddek villannak föl, amelyeket csak elképzelni, és a hagyomány tanításai alapján kitalálni tudunk, s hogy mindez hangulatilag is működőképes legyen, ahhoz valódi termékeny fantázia és alkotóképeség kellett. Mind a hanghatások: zörejek, surrogások, mind pedig a kékesben úszó homállal teli képek egy konzekvens alkotói gondolat szolgálatában álltak, amelynek erejét, hatását a mindössze nyolc perces (!) filmben nagyon is erőteljesen érezhettük a nézőtérén ülve. Tömör és a téma különössége ellenére tárgyilagosan szerkesztett volt a film, nem jelentek meg szellemek, különös lények, „mindössze” eltűnt a realitás világa, s helyébe a testben létezés konkrétágának illúziója, illetve az „elvesztés” még igazán át nem élhető irrealitása mutatkozott meg.

Harmadik díjas lett a „Jól nézel ki” című - műfajilag talán dokumentum-játékfilmnek nevezhető – alkotás, Káldy László filmje, amely az előzőekkel ellentétben egy nagyon valóságos és kézzel fogható jelenetsoron keresztül villant fel generációs ellentétet, falu-város konfliktust, modernséget és maradiságot, s mindezt röpké huszonöt perc alatt, dramaturgiaiag feszesen, karakterisztikusan és főként rendkívül humorosan. Egy kék-sárga-piros hajú fiút követhetünk Csesztreg főutcáján a fagyaltalozótól a falusi fodrászüzletig, ahol eltölt vagy fél órát. A rávetülő kíváncsi és némileg csodálkozva-rosszálló pillantások szociometriájában „helyzet van”, konfliktus, de nem dráma, vagyis nincs igazi harc, ahogyan normálisan nem is kell, hogy legyen. Kiváló ritmus, remekül kiválasztott arcok-tekintetek, azt hiszem, a mai játékfilmesek tanulhatnának ezt-azt Káldy Lászlótól! Azt pedig, hogy van gondolata, nem csak „eltalált” valamit, a dokumentumfilm kategóriában első helyezett „Ma sincs 5-ös a lottón” című filmje is jelzi. „Csak” egy öregemberről szól, aki valahol a falu legszélén lakik, s elemes táskarádiójának hangjaira tesz-vesz végtelenül szegényes házikójában. Az elemes rádióval vásárol, „vele” ül be a kocsmába, almaszedés közben is hallgatja – és csak szól és szól a Slágerrádió! Sokféle gondolatsort indított el ez a lát/létele, ezek közül is a legerőteljesebb az emberi érték-pusztulás volt, a saját világában otthon

nem lévő emberről, aki automata létre váltva hallgatja a neki oly idegen és be nem fogható, el nem érhető „másik” világot. Talán ez is olyan messzire van (tőlünk/bennünk) főként a lényeges dolgoktól, mint Ruzsa Dénes Kék folyosója?! S ha így van, mit tehetünk, hogy otthon legyünk a saját világunkban, s hogy ne kényszerüljünk erre a rágógumi kultúrára? Kérdés van, a válasz már mindannyiunk dolga – de egyenként kell megválaszolni!

S hogy ne csak a gondolat, hanem a valóban szép kép is helyet kapjon, nézzük meg Kotnyek István remekbe szabott film-líróját, a „Távol”-t, amely a Zalai film kategóriában első díjas lett, s külön „képírói” különdíjat adott ki a zsűri, hogy ezzel is kifejezze, mennyire nagyra értékeli Kotnyek István filmes világát. Távol, mondja a film címe, miközben egy zalai tájat látunk kis templommal, látjuk renoválás közben, aztán „működésben” egy esküvői szertartás kiáramló vendégseregével, aztán ősszel, télen, tavasszal. Intenzív, erőteljesen baljós zene szól - egy mai grúz zeneszerző alkotása - s ahogyan a képek változnak, egyre erősebb az érzés a nézőben: valami történik a képekkel, vagy bennünk jött létre valami változás. A templom, mint szakrális hely fogalmazza, mutatja meg az elmúlás, a funkcióját vesztettség folyamatát, az élő ember és az élő templom közötti kapcsolat elvesztését, a táj és templom elenyészésének megállíthatatlan folyamatát. Szép és szomorú, mert nincs benne jövő, mert a szépség és a mulandóság együtt túl sok mindenre figyelmeztet minket, amiket nem szeretünk meghallani, meglátni a mai túl gyors világban. Kotnyek megállít egy röpke pillanatra, megmutatja az enyészetet, de közben gyönyörködtet is, figyelmeztet is.

A második helyezett dokumentumfilm az „Etűdök táncpróbára” a TelePaks Kht filmje lett, amely a paksi hagyományörző táncegyüttest mutatja be, szép képek a próbákról, jól elkapott forgások, táncjelenetek az előadásokról. Volt táncosok, a koreográfus, szülők, szervezők mesélnek az együttesről – az erőről, amit innét kaptak, az életüket meghatározó élményekről, amit itt szereztek. Jó volt nézni, jó tudni, hogy ez még létező hagyomány, ami nem múlt el, ami még valóban „őríz” a múltból!

Gazdag Erzsiről rajzolt sokrétű, gazdag képet „A meseboltos” című film (harmadik díjas a dokumentumfilmek között), amelyben barátok, kollégák beszélnek erről a nem mindennapi asszonyról, aki gyerekverseivel ma is jelen van minden kisiskolás életében. Kissé talán hosszúra sikerült a film, de dicsérendő a dokumentáló szándék, ahogyan ez a „Néma tanúink” című film kapcsán is bebizonyosodott, de említhetnénk a „Valaki Európából” és még jó néhány filmet, amelyeknek fontos kortörténeti, megmutató, emlékeztető szerepük van.

Nem ejtettünk szót eddig a beérkezett forgatókönyvekről, de itt csak egy különdíj odaítélése történt meg – Ferencz Győző „Kakas lépés” című Zalaegerszeg történetét feldolgozó munkájáról van szó, amelynek megfilmesítésére remélhetőleg sor kerül hamarosan. A furcsa cím egy zalai

mondásra utal, amit fordíthatunk akár eufemisztikusan „fontolva haladásnak” is, de mindenképpen jellemző a magyar, s ezen belül a zalai atyafiak múltbéli (és talán néha a mai) cselekvési ritmusára.

Sok tehetséges fiatal mutatkozott be Zalaegerszegen, hoztak ismeretterjesztő filmeket a környezetszennyezésről, megmutatták, mit gondolnak másokról és magukról, tréfáltak, emléket állítottak platánfáknak, jó ízű kenyérnek, beszéltek tabukról és kalandos utazásokról – mindezt filmekben, és főként arról, hogyan képzelik a következő évet: természetesen filmekkel, a kamera és a vágóasztal mögött. És talán ez a lényeg, hogy szülessenek továbbra is ilyen remek amatőr filmek, amelyek némelyike sem szakmai, sem gondolati téren nem marad el a „profitól”, sőt némely vonatkozásában messze felülmúlja azt, amit minden nap készen kapunk a televízióból, moziból. Gazdag fantázia, remek technikai megoldások, tehetség és jó témaválasztás jellemezte a legjobbakat, s hogy ezt nem csak a Göcsej fesztivál vette észre, abból is kitűnt, hogy pl. a Colorfull EU című film már hivatalosan is PR filmje lett az Európai Uniónak. Csak így tovább...

Díjazott alkotások:

Játékfilm kategória:

1. Kék folyosó (Rúza Dénes)

2. Ébren álmodok (Gesta Műhely)

3. Jól nézel ki (Káldy László)

3. A meseboltos (Horváth Zoltán)

Dokumentumfilmek:

1. Ma sincs 5-ös a lottón (Káldy László)

Zalai díj

1. Távol (Kotnyek István)

2. Etűdök táncpróbára (TelePaks Kht)

Különdíjak:

- Képiró díj: Kotnyek István (Távol)
- Vizuális effektek: Vadócz Péter (Colorul EU)
- Ifjúsági díj: Néma tanúink (Landerhegyi Sulitvéé)
- Forgatókönyv díj: Ferencz Gyóző (Kakas-lépés)
- Hagyományörzés díj: Az én Bajám (Katits Kálmán)
- Film etűd díj: Villanás a végtelen időben (Horvát-Csóka-Boros-Balogh)
- Ötletek díj: Szkok István (Majd holnap)